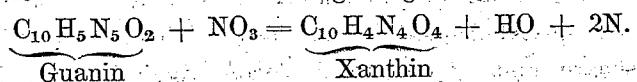

blev det, indtil Frederik Vites Thronbestigelse i 1808, da Resol. af 19 Marts vel ikke vendte tilbage til Cabinets-Regjeringen, men dog medførte en formindsket Garantie for Sagernes alsidige Overveielse, idet ifølge denne Resolution ikke længer alle Sager skulde behandles i Statsraadet — en Forretningsorden, der imidlertid allerede fra 1803 af havde begyndt factisk at afløse den ved Forordn. af 1772 bestemte.

22de October. Møde i den matematisk-naturvidenskabelige Classe.

Hr. Strecker foretog sine fortsatte Undersøgelser med Hensyn til Guanin, Sarkin, Xanthin og Urinsyre.

Ved en Sammenligning af Xanthin, fremstillet af den bekjendte Langenbeckske Urinsteen (Normal-Xanthin) med det ved Oxydation af Guanin fremkomne og tidligere af ham under Navn af Paraxanthin beskrevne Stof, viste der sig en fuldkommen Overeenstemmelse mellem begge, saaat det ikke kan betvivles at Guanin forvandles til Xanthin ifølge følgende Schema:

Sarkin forholder sig paa en lignende Maade som Guanin mod Salpetersyre; det derved dannede gule Stof er identisk med det af Guanin under den samme Indvirkning fremkomne Stof og forvandler sig ved Reductionsmidler ligeledes til Xanthin.

Hr. Strecker anførte fremdeles, at det af ham tidligere i Urin opdagede Stof, som mod salpetersurt Sølvoyd forholdt sig nær overensstemmende med Sarkin, og som ved den qualitative Qvælstofbestemmelse viste Forholdet 10C : 4N, ved nøiere Undersøgelse fandtes at være identisk med Xanthin.

Til de i den dyriske Organisme i normal Tilstand forekommende Stoffe af denne Række hører ogsaa Urinsyre; man har nemlig:

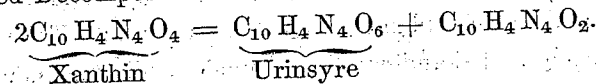
Guanin $\text{C}_{10}\text{H}_5\text{N}_5\text{O}_2$

Sarkin $\text{C}_{10}\text{H}_4\text{N}_4\text{O}_2$

Xanthin $\text{C}_{10}\text{H}_4\text{N}_4\text{O}_4$

Urinsyre $\text{C}_{10}\text{H}_4\text{N}_4\text{O}_6$

Ved at hensætte Xanthin sammen med Vand i længere Tid i Sommervarmen (og i Mørke) fandtes der siden en betydelig Mængde Urinsyre, som kan have dannet sig enten ved Oxydation, eller ogsaa ved Decomposition af Xanthin efter følgende Ligning:

I alfald viser det sig herved, at disse i deres Formler nær overensstemmende Stoffe kan forvandles i hverandre og at de danne en naturlig Familie.

Hr. Strecker meddeelte endvidere Resultatet af en Undersøgelse, som Doct. Hvoslef i Universitetslaboratoriet havde udført med Tinnets Ætylforbindelser:

Hr. Sars meddeelte følgende Notits: M. SARS

Om Antallet af Holothurider i den norsk-arctiske Region.

Dr. Lütken er i hans Afhandling om de nordiske Echinodermers geographiske Udbredning (i Videnskabelige Meddelelser fra den naturhistoriske Forening i Kjøbenhavn for Aaret 1857 pag. 73) ved en i denne Henseende anstillet Sammenligning mellem Grønlands og Norges Kyster kommen til følgende almindelige Resultater:

1. Grønland og Finmarken (d. e. Norges arctiske Region) ere omtrent lige rige paa Echinoderm, men staae begge i denne Henseende tilbage for den norske eller egentlige skandinaviske Kyststrækning, som tæller mere end det dobbelte Antal Arter.
2. Med Undtagelse af Fjærstjerne (Crinoiderne), hvis Betydning i den nærværende Jordperiode er meget underordnet, ere de 4 andre Ordener (Ophiurider, Asterider, Echinider,

Adriaterhavet ved Triest (J. Müller). Den har saaledes en almindelig vid Udbredelse.

7) Endelig har Barrett (Annals of Natural History 1857 Vol. 20 pag. 46) i Nordland (Localiteten angives ikke nøiere) fundet en Holothuride, som han kalder Eupyrgus hispidus, og som, om den ikke er identisk med den af mig ved Bergen fundne Echinocucumis typica Sars, som nedenfor skal blive beskrevet, dog udentvivel hører til denne af mig opstillede nye Slægt. Formodentlig er den ogsaa en arctisk Form.

Saaledes stiger ved dette uventede betydelige Tillæg af 7 til de 3 forhen ved Nordland og Finmarken bekjendte Arter (Cucumaria frondosa Gunn., Psolus phantapus Struss. og Chirodota pellucida Vahl) Antallet af Holothurider i den norsk-arctiske Region til 10, og overtræffer altsaa endog Antallet af de grønlandske Arter (som er 9) med 1, og, dersom den af Barrett og Mr Andrew (l. c. pag. 45) under Navn af Cucumaria pentactes (Holothuria) Müll. opførte Form virkelig er specifik forskjellig fra C. frondosa Gunn., endog med 2 Arter.

M. Sars

Hr. Sars foredrag endvidere Udtog af en Afhandling:

Om tre nye Holothurider, af hvilke den ene danner Typus for en ny Slægt.

1. Holothuria ecalcareia Sars, nov. spec.

Det eneste Exemplar, jeg har havt Leilighed til at undersøge, blev fanget paa Dybsline i Øxfjord i Finmarken og bragt mig efterat have ligget nogen Tid i Spiritus. Tentaklerne vare fuldkommen indtrukne i Kroppen, som var stærkt contraheret.

I denne Tilstand havde den cylindriske, paa Midten tykkere, bagtil noget smalere og paa begge Ender tilrandede Krop endnu en Længde af 8" og en Tykkelse af 1" paa Midten; i levende

* Det vil maaskee være rigtigst endnu at beholde Vahls Artsnavn for denne Holothuride, saalænge det ikke med Sikkerhed er afgjort, om den er identisk med Chirodota lævis Fabr. eller ikke.

Live maa den have været betydeligt større. Farven var overalt gulhvid, men har formodentlig hos det levende Dyr været rød ligesom hos Holothuria tremula Gunn. (= H. elegans Müll.), med hvilken Art vort Dyr i dets hele ydre Udseende viser stor Lighed, blandt andet ogsaa deri, at dets Rygside er besprængt med enkelte adspredte meget smaa runde sortbrune Pigmentpletter.

Ryggen og Siderne ere besatte med spredte, ikke i Rader ordnede, temmelig langt fra hverandre siddende, større og mindre, langstrakt-coniske, i den ydre Ende tilspidsede Sugefødder, af hvilke de paa Ryggens Sider staaende ere de største; paa Bug-siden findes kun mindre Sugefødder, ligeledes spredte, men talrigere og tættere, hvilke alle vare stærkt tilbagetrukne, saa at de kun havde en Tredie- eller Fjerdedeel af de dorsale Sugefødders Længde og tillige vare betydeligt smalere, mere cylindriske eller cylindrisk-coniske. — Munden, som staaer skjævt paa Kroppens Axe og noget paa Bugsiden af Kroppens forreste Ende, er omgivet af en tæt Krands af temmelig lange og smale, cylindrisk-coniske, i den ydre Ende tilspidsede Sugefødder, hvilke danne to tæt sammen staaende Kredse, omtrent 20 i hver. Alle Sugefødder havde deres ydre smale Ende tilrundet og mærket med en rund mørk Plet, som er den indtrukne Sugeskive.

Ved at aabne Dyret efter Længden befandtes den største Deel af Tarmen tilligemed Respirationstræet at mangle; de vare, som almindelig hos Holothurierne, rumperede ved Kroppens voldsomme Sammentrækninger og derpaa udkastede gennem Gåboret. Kroppens Hud var som en Følge heraf overordentlig stærkt contraheret, især i de bageste Totrediedelev af Dyret, hvor den havde en Tykkelse af $\frac{1}{4}$ ", medens den paa den forreste Trediedeel kun var $\frac{1}{3}$ " tyk. Skjændt overordentlig stærk og fast, næsten tendinøs, var den dog ikke haard eller læderagtig, men blød ligesom hos H. intestinalis Ascan., hos hvilken dog Huden er langt tyndere, slap, og i contraheret Tilstand fuld af Rynker; medens den hos vort Dyr er temmelig glat ligesom hos H. tremula. Et Gjennemsnit af Huden viste, at den bestaaer af lutter overmaade fine Muskelfibre, som ere uregelmæssigt sammenfil-

Da den udførlige Beskrivelse med tilhørende Afbildninger af denne nye Art er forbeholdt næste Hefte af Fauna littoralis Norvegiæ; meddeelte Forf. kun et Udtog af hin samt følgende Diagnose:

Molpadia borealis Sars.

Corpus tripollicare et ultra, ellipticum seu bursiforme, scabrum, obscure fusco-violaceum, postice in caudam valde coarctatam conicam brevissimam desinens; ore et cauda albidis. Cutis coriacea granulis calcareis innumeris, densissime accumulatis, globosis, ovalibus, aut irregularibus, aliis obscure fuscis opacis, aliis læte rubris aut aurantiacis translucidis, repleta est, simul cum corpusculis calcareis crystallinis incoloratis, sparsis et partim in superficie externa cutis prominentibus, irregularibus, e trabeculis reticulatis foraminibus maximis rotundis vel ovalibus disjunctis, constantibus.

Habitat ad Øxfjord Finmarchiæ in profunditate 200 orgyrum.

3. *Echinocucumis typica* Sars, nov. genus et species.

Den nye Holothuride, med hvis Beskrivelse jeg dernæst vil underholde Selskabet i nogle Øieblikke, frembyder saa mange mærkværdige Særegenheder, at jeg har fundet mig beføiet til for den at danne en ny Slægt, *Echinocucumis* Sars. Dette Navn er givet den ikke alene formedelst dens agurklignende Form, en Lighed, som den deler med de fleste Holothurider, men ogsaa som en Allusion til dens Affinitet til Slægten *Cucumaria* Blainv., hvortil kommer den fra de talrige dens Krop bedækkende Pigge hentede Character. Den blev allerede for en Deel Aar siden opdaget af mig i Mangersfjorden ved Bergen paa 40—100 Favnes Dyb og erkjendt for ny; senere blev den fundet af Cand. Asbjørnsen ved Storsund i Qvindherred. — Den er iøvrigt allerede af Dr. Lütken (Oversigt over Grønlands Echinodermer pag. 24 og 69), som ved Naturforskermødet i Christiania i Aaret 1856 saae den i min Samling, anmeldt for Zoologerne som en ny Art, som han henfører til den af ham for en grønlandsk Holothuride opstillede Slægt *Eupyrgus*. „Den ligner, siger Lütken, den grønlandske *Eupyrgus scaber* i

Udseende og Form, men Piggene sidde mindre tæt, og Pladerne ere større og gjenembrudte af flere Huller i regelmæssige Rækker, hvilken Forskjel allerede under Loupen er tydelig at see.“ — Men det er med Urette, at Lütken henfører den til Slægten *Eupyrgus*; thi den afviger væsentlig fra denne ikke alene ved et ringere Antal Tentakler, nemlig kun 10 ligesom hos *Cucumaria*, medens *Eupyrgus* har 15, men ogsaa endvidere derved, at den besidder Sugefødder. Den hører altsaa ikke engang med *Eupyrgus* til de fodløse Holothurider, men til en ganske anden Afdeling: de med Sugefødder forsynede; og i Nærheden af *Cucumaria*.

Under Navn af *Eupyrgus hispidus* har Barrett nylig (*Annals of Natural History* 1857 Vol. 20 pag. 46) meget kort beskrevet en af ham ved Nordland (det specielle Findested nævnes ikke) paa 70 Favnes Dyb funden Holothuride, som næsten synes identisk med vor her omhandlede, men som dog, hvis hans Beskrivelse er rigtig, afviger ved at Hullerne i Hudens Kalkskjæl (l. c. Tab. 4 fig. 1) ere meget mindre end deres Mellemrum (hvorimod de hos vort Dyr ere ligesaa store og oftest større end Mellemrummene), samt derved, at den enkelte Pig er fæstet til Enden af Skjællene (hos vort Dyr staaer den ikke paa selve Randen, men kun nær ved den) ved 4 Rødder, hvortil Intet bemærkedes hos vort Dyr. Forresten har Barrett hos sit Dyr bemærket Sugefødderne i de tre ventrale Ambulacrer, men overseet dem i de 2 dorsale, ligesom han Intet har iagttaget om Tentaklernes Form og Antal eller af den indre Bygning. I alle Fald er Barrett's *Eupyrgus hispidus* en Art af min Slægt *Echinocucumis* og ingenlunde nogen *Eupyrgus*.

Forf. gav derpaa et Udtog af den udførlige Beskrivelse af Dyret, hvilken med de tilhørende Afbildninger er bestemt for næste Hefte af Fauna littoralis Norvegiæ; samt følgende Diagnose:

Genus: *Echinocucumis* Sars.

Corpus fusiforme vel clavatum, curvatum. Cutis corporis squamosa seu laminis calcareis imbricatis lævibus, foraminibus

jeg (l. c. pag. 145) beskrevet hos *Phyllophorus granulatus* (Psolus) Grube, som J. Müller nylig (l. c. pag. 89), vistnok med Rette, har gjort til Typus for en ny Slægt, *Hemicrepis* Müll., hvor Sugefødderne paa den midterste Deel af Bugen ere simpelt cylindriske, bløde, smaa og tæt siddende, paa den hele øvrige Deel af Bugen og paa hele Ryggen derimod ere større, coniske og haarde af tæt paa hverandre pakkede Kalkplader; men Ambulacrerne ere her, ligesom hos Slægten *Holothuria*, hvor ligeledes mest altid en kjendelig Forskjel i Form og Stilling mellem de ventrale og dorsale Sugefødder er bemærkelig, saa stærkt udviklede i Breden, at de indtage den hele Krop rundtom, saa at Interradial- eller Interambulacralrummene ganske forsvinde og følgelig en Adskillelse af et Bivium og Trivium ikke er synlig.

Hos min *Echinocucumis*, som ingen Fodskive har, ere de 3 Ambulacrer, efter Analogie med den med en Bugskive forsynede *Psolus* de ventrale, complete og danne et Trivium, de 2 dorsale ufuldstændige og dannende et Bivium. Den herved antydede bilaterale Symmetrie udtrykker sig endvidere hos denne Typus, og det endnu mere paafaldende, i Forskjellen i Tentaklernes eller Fangarmenes Form og Anordning. Allerede hos flere andre *Holothurider*, f. Ex. *Cucumaria doliolum* Grube, *C. assimilis* Düb. & Kor. *C. Hyndmanni* Forb., *C. tergestina* Sars, *Thyone fusus* Müll., o. fl., er det bekjendt, at 2 tæt sammen staaende af Tentaklerne altid ere mindre end de øvrige, men man veed endnu ikke, om disse 2 mindre høre til den ventrale eller dorsale Side. — Hos *Echinocucumis* ere de i det Hele taget langstrakte og med korte Grøne besatte Tentakler saaledes anordnede: 2 laterale, 1 paa hver Side, ere de overveiende mest udviklede af dem alle; de 4 dorsale have samme Form, men ere langt mindre (kun halvt saa lange); endelig de 4 ventrale ere endnu lidt (en Trediedeel) kortere og forholdsviis tykkere, samt gaffelformig tvedeelte.

Og den bilaterale Symmetrie bliver ikke staaende alene ved det Ydre, den strækker sig ogsaa til de indre Dele: til Svælgringen, hvis 5 ventrale Stykker efterhaanden imod Bugens Midt-

linie blive større, de 5 dorsale mindre, og til Svælgringens Retractor-muskler, af hvilke de 3 ventrale ere mere udviklede end de 2 dorsale.

Her er altså saavel i det Ydre som Indre den tydeligste hidtil hos nogen *Echinoderm* iagttagne Symmetrie, en Ryg og en Bug, et Høire og et Venstre, uden at tale om et For og Bag, som hos alle *Holothurider* allerede ere givne ved Stillingen af Mund og Gæbber.

Den 5te November. Almindeligt Møde.

Hr. Holmboe holdt et Foredrag over en i det nylig udkomne Atlas for nordisk Oldkyndighed Pl. 1 No. 17 afbildet *Guldbracteate*, som er funden i Nærheden af *Trollhättan* og nu opbevares i *Stockholms Museum*.

Han havde fundet, at Legendens paa denne *Bracteate* er dannet af Bogstaver fra det gamle indiske Alfabete, som i de nærmeste Aarhundreder før og efter Christi Fødsel anvendtes af *Buddhisterne* i Indien til *Lapidarindskrifter*, og han paaviste Bogstavernes Identitet. Han ansaae *Bracteaten* for saameget mærkeligere som den er det eneste ham bekjendte Exempel paa Anbringelsen af nysnævnte Alfabete andensteds end paa *Buddhisternes* Steenmonumenter i Indien. Han anførte derhos flere Grunde for at antage, at den er fabrikeret udenfor Indien, maaskee i det europæiske Norden.

Hr. Rasch meddelte endeel Bemærkninger over Norges Pattedyr-Fauna, især med Hensyn til *Nilssons* „*skandinaviske Fauna*.“

Hr. C. Boeck holdt et Foredrag angaaende Brugen af et af ham construeret Instrument til Iagttagelsen af *Blodets Bevægelse* i den *dyriske Organisme* — en *Modification af Volkmanns Hæmodromometer*.

19de November. Møde i den filosofisk-historiske Classe.

Hr. Caspari fortsatte sin *Afhandling om Serapherne*.